

VERDIDEBATT

Send innlegg debatt@vl.no

ETIOPIA: Waga Yebyo i Tigray i Etiopia har 20 mangotrær og drømmer om å tredoble antallet. Inntekten fra mangosalget skal gå til barnas utdanning. Innsenderne ber om at bistanden i større grad støtter småbønder som er viktige for matproduksjon i Afrika.

Foto: Julie Lunde Lillesæter

Vilje til vekst i Afrika?

Vi oppfordrer utenriksminister Børge Brende til å fremme for at **minst 10 prosent av bistanden skal gå til jordbruk.**

BISTAND OG LANDBRUK

CHR. ANTON SMEDSHAUG
Agri Analyse

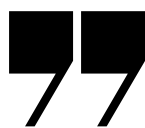
KARI HELENE PARTAPUOLI
Utviklingsfondet

Afrika står overfor en rekke utfordringer. Fattigdom er utbredt. I 2015 var om lag 20 prosent underernærte, noe som gjør Afrika til kontinentet med den høyeste andelen underernærte. Det forventes en dobling av befolkningen fra 1,2 milliarder i 2015 til 2,5 milliarder i 2050.

Avlingsnivået for viktige matvarer som korn er lavt i forhold til verdensgjennomsnittet og har hatt liten utvikling de siste årene. Afrika har vært netto matimportør siden 1970-tallet og er dermed avhengig av andre land for å brødfø egen befolkning.

Tall fra FNs mat- og landbruksorganisasjon viser at bare 19 av 53 afrikanske land hadde nok inntekter fra landbruks eksport til å dekke kostnadene ved å importere mat i 2007. FNs klimapanel peker på Afrika som særlig sårbart klimaendringer på

De aller fleste bøndene sør for Sahara, opp mot 80 prosent, kan karakteriseres som småbønder som hovedsakelig driver selvberging.

Chr. Anton Smedshaug og Kari Helene Partapuoli

SI DIN MENING

verdidebatt.no/parta

Bidra i debatten om landbruk og bistand – i vårt nettforum.

grunn av høy risiko for endrede produksjonsforhold og svak tilpasningsevne. Finnes det evne – og vilje – til økonomisk vekst på kontinentet?

Avgjørende. Landbruk har tradisjonelt vært assosiert med fattigdom og svak økonomisk vekst. Men sektoren er avgjørende for å bedre levevilkårene til en stor andel av befolkningen i Afrika. Verdensbanken påpeker at investeringer i jordbruket er det mest effektive for å bekjempe fattigdom, og det raskere enn ved vekst i andre sektorer. Dette er særlig synlig i Afrika sør for Sahara. Senest 10. mai i år uttalte dr. Sihpo Moyo, økonom og direktør i den afrikanske utviklingsbanken, under sitt Norgesbesøk at landbruket er det nærmeste man kommer en «silverbullet» for fattigdomsreduksjon. Dette har ikke norsk utviklingspolitikk i dag tatt innover seg.

For selv om landbrukssektoren spiller en nøkkelrolle for den økonomiske utviklingen i fattige land, synker bistanden til landbruket. Norsk landbruksbistand var på sitt høyeste på 1970-tallet og utgjorde da omkring 30 prosent av bistandsbudsjettet. Siden da er den norske, og andre lands,

støtte til landbruk i utviklingsland gradvis blitt redusert. Det utgjør i dag omkring 3 prosent av et bistandsbudsjett på over 30 milliarder.

For mange fattige land har også landbruk i mindre grad vært på den politiske agendaen, men dette er i ferd med å snu. De siste 10 årene har afrikanske ledere for alvor erkjent at landbruket er avgjørende for å sikre økonomisk vekst og øke matsikkerheten på kontinentet. Gjennom det omfattende landbruksprogrammet CAADP har en rekke land i Afrika satt seg som mål at minst 10 prosent av offentlige budsjetter skal gå til landbruket. Samtidig er det satt mål om en vekst i landbruket på 6 prosent per år.

Sult. Det er viktig at andre land, inkludert Norge, også anerkjenner at satsning på landbruket er avgjørende for å sikre økonomisk vekst og øke matsikkerheten i Afrika. Utenriksminister Børge Brende har omtalt sult som et av verdens største løsbare problem. Dette bør gjenspeiles ved at det satses på bistand til utvikling av landbruket og gjennom internasjonale avtaler gir rom for effektiv nasjonal landbrukspolitik.

Det er viktig å styrke fattige lands evne til å styrke eget landbruk. Et lands egne strategier vil være bedre forankret nasjonalt enn planer og strategier som kommer «utenfra». Landbruksbistanden står sterkest når den støtter opp under nasjonale og lokale utviklingsplaner og visjoner.

Selvberging. Til slutt må en erkjenne at bøndene i Afrika er svært ulike: Mindre enn 1 prosent er kommersielle storskalabønder, mens rundt 10 prosent er mer markedsrettede bønder. De aller fleste bøndene sør for Sahara, opp mot 80 prosent, kan karakteriseres som småbønder som hovedsakelig driver selvberging. Disse står for hoveddelen av maten som produseres – og trenger helt andre politiske tiltak enn markedsrettede bønder.

26. og 27. mai samles nordiske og afrikanske utenriksministere i Oslo. Vi oppfordrer utenriksminister Brende til å fremme en opptrappingsplan: minst 10 prosent av bistanden må gå til jordbruk. Nordiske erfaringer med samvirke, samarbeid stat og jordbruk og gode internasjonale rammevilkår må på dagsorden.